

χιδιάκονον, εἰς Μέγαν πρωτοσύγγελον, εἰς Μητροπολίτην, εἰς Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην!

Χαρακτηριστικωτάτη ἐπίσης ὑπῆρξε ἡ συντηρητικότης τῶν φρονημάτων του, ἣν ἐπέδειξεν ἐν καιροῖς χαλεπωτάτοις, τὸ νομοταγὲς τῆς πολιτείας του ὅπερ ἐφρόνει ὡς τὸ μόνον μέσον λυσιτελοῦς καὶ σκοπίμου ἐξυπηρετήσεως τῶν συμφερόντων τοῦ ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ Αὐτοκρατορίᾳ ὀρθόδοξου πληρώματος. Ἡ τοιαύτη βαθέως ἐρριζωμένη πεποίθησις του ἦτο γνωστὴ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ, καὶ τούτου ἕνεκα ἐπὶ μακρὸν ὑπῆρξε *persona grata* παρ' αὐτῇ. Ὅτι ἡ τοιαύτη δρᾶσις ἦτο περισκεμμένον ἀποτέλεσμα νηφαλιότητος καὶ συνέσεως καὶ οὐχὶ στερώσεως τοῦ αἰσθήματος πρὸς τὰ ἱερὰ δικαιώματα τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας καταδεικνύει πρὸ πάντων ἡ θαυμασία αὐτοῦ πολιτεία ἐν Ἀδριανουπόλει τῷ 1879.

Ὁ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ ζῆλος εἶχεν ἐξερεθίσῃ τοὺς Βουλγάρους· ὁχλος ἀφηνιάσας ὑπὲρ τοὺς δισχιλίους εἰσώρμησεν εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἐπέτēθη κατὰ τοῦ Ἑλλήνος ἱεράρχου, ἐκάκωσεν αὐτὸν δεινῶς καὶ ἔσυρεν αἰμόφυρτον εἰς τὰς ὁδοὺς. Βεβαίως θὰ ἔπιπτε τότε ὁ Διονύσιος μάρτυς τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ἀφοσιώσεώς του, ἂν μὴ Ῥώσος στρατηγὸς ξιφουλκήσας ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τὸν ἄνανδρον καὶ ἐλεεινὸν συρφετόν.

Τὸ γεγονός τοῦτο εἶχε περιβάλῃ Διονύσιον τὸν Ε'. εἰς τὰ ὄμματα παντὸς ὀρθοδόξου Ἑλλήνος μὲ τὴν αἰγλήν ἀρχαίου ὁμολογητοῦ, ἔκτοτε δὲ πολλοὶ ἀπέβλεπον πρὸς αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ὀλιγίστων οἵτινες πρὸς τῇ διοικητικῇ ἐμπειρίᾳ καὶ τῇ συνέσει εἶχον καὶ τὸ σθένος τῆς ψυχῆς ν' ἀντιμετωπίσωσι τοὺς κινδύνους, ὑφ' ὧν

ἕνεκα τῶν ῥαδιουργιῶν καὶ τῶν σχισματικῶν περικυκλοῦται ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία.

Ἡ ἐλπίς αὕτη ἐδικαιώθη πληρέστατα κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς Πατριαρχείας αὐτοῦ. Διὰ τῆς συνετῆς καὶ νομοταγοῦς ἀλλὰ καὶ σθεναρᾶς πολιτείας του κατάρθωσε ἔνθεν μὲν νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα ἡ γαλήνη, ἐτέρωθεν δὲ ἐπέσπασε τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ Γένους διὰ τὴν χαλυβδίνην εὐστάθειαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἱερῶν καὶ ἀπαραγράπτων προνομίων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Διονύσιος Ε'. ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη καὶ ὀκτὼ μῆνας φανείς ἐν τῇ ἐσωτερικῇ διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας, οἷος ἦτο καὶ ὡς μητροπολίτης, αὐστηρὸς τηρητῆς τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων καὶ ζηλωτῆς τῆς πάλαι ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας.

Ὁ ἀείμνηστος πρωθιεράρχης ἦτο ἀπλοῦκος τὸ ἦθος, ἀπέριττος τὴν ἐνδυμασίαν, λιτότατος τὸν βίον καὶ εὐπροσῆγορος τοὺς τρόπους. Οὐχὶ σπανίως οἱ κάτοικοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐβλεπον τὸν ἀπλοῦκόν γεροντα, τὸν περιβεβλημένον τὸ ὑπατον τῆς ὀρθοδοξίας ἀξίωμα, νὰ διέρχεται μόνος, ἄνευ ἀκολουθού, τὴν γέφυραν τοῦ Γαλατᾶ, στηριζόμενος εἰς τὴν πατερίτσαν του, καὶ χωρὶς ἐπανωκαλύμμαυχον, ὡς ἀπλούστατος ἱερεὺς, νὰ διευδύνηται περὶ πρὸς τὸ Φανάριον. Ἦτο γνησιώτατος ἀντιπρόσωπος τῶν ἱεραρχῶν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς, λείψανον τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου γεροντισμοῦ, ὅστις ἂν καὶ εἶχε τὰ τρωτά του μέρη, ὑπῆρξεν ἀκράδαντον ἔρεισμα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ σειρὰν αἰώνων σκοτεινῶν καὶ χαλεπῶν.

A. K.

Η ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ.

(Συνέχεια.)

Εἰς τινας, ἐν ὑπνώσει διατελοῦντας, εἶπα τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ μου. Ὅτε ἀφύπνισθησαν, ἠρώτησα αὐτοὺς πῶς ὀνομάζεται ὁ υἱὸς μου, ἀλλὰ δὲν εἰζευρον οὔτε κἂν ὅτι ἔχω υἱόν. Μόλις ὅμως ἐνέπιπτον πάλιν εἰς ὑπνωσιν, μοι ἔλεγον ἀμέσως τὸ ὄνομά του. Ἡ γνώσις λοιπὸν αὕτη ἐν ἐγρηγόρει μὲν ὑπῆρχεν ἄνευ συνειδήσεως, ἐν ὑπνώσει δὲ ἐπανήρχετο εἰς τὴν συνειδήσιν. Ὁ μὴ συνειδῶς ἄνθρωπος γινώσκει πράγματι πλεονα ἢ ὁ συνειδῶς.

Ἐν τούτοις, ἂν θέλωμεν, δυνάμεθα τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ λανθάνουσαν, ἀσυνειδήτως ὑπάρχουσαν γνώσιν ἢ ἰδέαν νὰ προκαλέσωμεν εἰς τὴν μετὰ συνειδήσεως ζῶην, καὶ δι' ἀπλῆς διαταγῆς. Τὸ ἀσυνειδήτως ὑπάρχον εἶνε εὐπειθὴς ὑπηρετῆς, ὅστις οὐδέποτε ἀντιλέγει ἀλλὰ σπεύδει προθύμως νὰ ἐπιτελέσῃ τὰς ἡμετέρας διαταγὰς. Εἰμπορῶ λόγου χάριν νὰ εἶπω εἰς τὸν ἐν ὑπνώσει διατελοῦντα: «Εἰς ὀρισμένον τινὰ χρόνον μετὰ τὴν ἀφύπνισίν σου θέλω νὰ αἰσθανθῇς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ πράξῃς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. Θέλω νὰ μὴ ἐνθυμηθῇς ὅτι ἐγὼ σοῦ τὸ εἶπα, ἀλλὰ νὰ αἰσθανθῇς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ νὰ τὴν ἐκπληρώσῃς.» Ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὅταν ἀφύπνισθῇ, δὲν θὰ ἐνθυμῆται πλέον τίποτε ἐξ ὧν τῷ εἶπα. Ἀλλὰ, μόλις συμπληρωθῇ ὁ ὑπ' ἐμοῦ προδιορισθεὶς χρόνος μετὰ τὴν ἀφύπνισίν του, θὰ αἰσθανθῇ ἀμέσως

τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ πράξῃ τὴν ὑπ' ἐμοῦ ὀρισθεῖσαν πρᾶξιν, καὶ χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ πῶς καὶ διατί, θὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐπιθυμίαν ἐκείνην, ἂν δὲν εὕρῃ σπουδαῖον ἐμπόδιον. Τὸ ἀσυνειδήτον λοιπὸν ἐξετέλεσε τὸ καθήκον του, ἔμεινε λανθάνον μέχρι τοῦ ὀρισθέντος χρονικοῦ σημείου, καὶ εἶτα παρουσιάσθη ὡς αἰφνίδιος ἰδέα ἐν τῇ ἐγρηγορίᾳ, τῇ μετὰ συνειδήσεως ζῳῇ.

Κατὰ τοιοῦτον τρόπον κατάρθωσα ἡμέραν τινὰ νὰ προσκληθῶ εἰς γεῦμα ὑπὸ τινος γνωστοῦ μου. Φαντάζεσθε ποία ἦτο ἡ ἐκπληξίς του, ὅτε τῷ ἀνεκοίνωσα, ὅτι ἡ εὐγενὴς πρόσκλησίς του, οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰρὴ ἢ πίστη καὶ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς μου.

Τὰ παράδοξα καὶ σπουδαιότατα ταῦτα φαινόμενα, ἅτινα καλοῦνται μεθυπνωτικά ὑποβολαί, δὲν δύναμαι ἐνταῦθα νὰ περιγράψω ἀκριβέστερον, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶνε ἡ σπουδαιότης αὐτῶν καὶ ἄλλων τινῶν ὁμοίων, ἅτινα διδάσκει ἡ σπουδὴ τοῦ ἀσυνειδήτου.

Διὰ τὸν ἱατρὸν αἱ μεθυπνωτικαὶ αὗται ὑποβολαὶ δὲν ἔχουσι τὴν πλείστην σπουδαιότητα. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ ψυχιατρικὴ μέθοδος στηρίζεται κυρίως ἐπὶ δύο ἰδιοτήτων τοῦ ἀσυνειδήτου: 1) τῆς ἐκτάκτως μεγάλης δεκτικότητος καὶ εὐαισθησίας πρὸς τὰς ἐντύψεις, δι' ἧς τὸ ἀσυνειδήτον καθίσταται οὕτως εἰπεῖν πρόθυμος καὶ εὐπειθὴς ὑπηρετῆς, ἐπιτελῶν ἄνευ σκέψεως καὶ ἄνευ

άντιλογίας πᾶσαν διαταγὴν τοῦ δυναμένου νὰ ἐπιτάσῃ αὐτῷ, καὶ 2) τῆς δυνάμεως ἣν ἔχει ἐπὶ τοῦ σώματος, καὶ δι' ἧς τὸ ἀσυνείδητον, ὡς ψυχικὴ κατάστασις κατωτέρας τάξεως, πλησιάζουσα μᾶλλον πρὸς τὰς ἀπλᾶς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς τὰς καλουμένας φυτικὰς (vegetativ), ἐξασκεῖ ἐπιρροὴν ἐπὶ ὀργάνων, ὧν ἡ λειτουργία εἶνε ἐντελῶς ἀνεξάρτητος τῆς μετὰ συνειδήσεως θελήσεως.

Ἐνταῦθα ἐπεθύμουν νὰ εἰπω εἰσέτι ὀλίγα τινα περὶ τῆς σφοδρᾶς ἔριδος, ἣτις ἠγέρθη περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν τῷ κόσμῳ τῆς ἐπιστήμης ἐπιστήμης. Καὶ πρῶτον πρέπει ν' ἀναφέρω τὸν μυστικισμόν. Ὁ μυστικισμὸς εἶνε φαγητὸν τὸ ὅποιον ὁμοιάζει μὲ τὰ ὄστρεϊδια· ἄλλος μὲν τὰ ἀγαπᾷ σφόδρα, ἄλλος δὲ τὰ ἀηδιάζει.

Νομίζω ὅτι εἰς τὴν ἐπίσημον ἐπιστήμην δύναται τις νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐξῆς μορφήν, ὅτι, ἀπέναντι τῆς μεγάλης πρὸς τὸν μυστικισμόν κλίσεως τῶν πολλῶν, ἐπεδείχθη ἐπ' ἰσῆς μεγάλην ἀποστροφὴν πρὸς αὐτὸν τοῦτον τὸν μυστικισμόν. Ὑπῆρξε, συμφώνως πρὸς τὸ καθῆκόν της, οὐχὶ σκεπτικὴ, ἀλλὰ δογματικὴ. Δὲν ἀμφέβαλε, ἀλλὰ ἠρνῆθη. Δὲν ἐξήτασε τὸ πρᾶγμα μετὰ φιλομαθοῦς ἀπαθείας, ἀλλ' ἀπέκρουσεν αὐτὸ μετ' ἀνθρωπίνης ἐμπειρίας.

Δύο μεγάλαι κινήσεις τῶν ἡμετέρων χρόνων ἔπαθον ὑπὸ τὸ κράτος τῆς δογματικῆς ἐπιστήμης. Ὁ μαγνητισμὸς καὶ ὁ πνευματισμὸς. Ἀμφότεροι ἐξητάσθησαν, ἀλλ' οὐχὶ ἐμβριδῶς, οὐχὶ ἀμερολήπτως οὐδ' ἀπροκαταλήπτως. Ὁ μετὰ σπουδαιότητος περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενος ἐπιστήμων θὰ ἐκινδύνευε καὶ σήμερον ἔτι νὰ ἐλαττώσῃ τὴν φήμην του.

Αἱ ἀνακαλύψεις τοῦ Braid ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐπὶ μίαν ὅλην πεντηκονταετίαν μετὰ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Μεσμέρου ὁ μαγνητισμὸς ὑπὸ οὐδενὸς ἐξητάσθη· διότι ἀνευ κόπου ἠδύνατο ὁ Braid κατὰ τὰ πρῶτά του πειράματα ν' ἀποδείξῃ τὴν ὁρρότητα τῶν φαινομένων.

Καὶ τοῦ Braid ἡ φήμη ἔπαθεν ἐκ τούτου. Ἀποδείξας τούτου εἶνε ὅτι παρήλθον ὑπὲρ τὰ τριάκοντα ἔτη, πρὶν ἢ σοφὸς τις ἀνὴρ μεγαλῶνυμος ἐξακολουθήσῃ τὸ ἔργον καὶ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ.

Φρονῶ ὅτι ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει μὲν νὰ θεωρῇ ὡς μέγαν αὐτῆς ἐχθρὸν τὸν μυστικισμόν, δὲν πρέπει ὅμως διὰ τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἀπλῆς ἀρνήσεως ἀλλὰ τοῦναντίον διὰ τῆς ζητήσεως καὶ τῆς ἐμβριδοῦς ἐρεῦνης νὰ καταδιώκῃ τὸν ἐχθρὸν τοῦτον. Φαίνεται μὲν δείγμα φρονήσεως καὶ σοφίας τὸ νὰ λέγῃ τις ἀπλῶς ὅτι δὲν πιστεύει εἰς τὰ φαντάσματα, ἀλλὰ πολὺ σοφώτερον καὶ φρονιμώτερον εἶνε νὰ ἐξετάζῃ τὰ αἰτιά, δι' ἃ τοσοῦτοι ἄλλοι πιστεύουσιν. Πολλὰ πράγματα ἀρνούμεθα σήμερον, τὰ ὅποια αὐριον ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὡς ἀληθῆ.

Ἐν τῇ ψυχιατρικῇ μεθόδῳ, περὶ τῆς ὁποίας ἐνταῦθα ἠθέλησα νὰ δώσω γενικὴν τινα ιδέαν, οὐδὲν ὑπολείπεται πλέον τὸ μυστηριώδες. Τὰ φαινόμενα τῆς ὑπνώσεως καὶ ἡ ὑποβολὴ δὲν ἀπαιτοῦσι πίστιν ἀγνώστων δυνάμεων ὅπως ἐγνοηθῶσιν.

Ἀλλὰ προσδέτω διαρρήδην ὅτι τὴν ὑπαρξίν τοιούτων δυνάμεων οὐδαμῶς ἀρνούμαι. Τὰ ὑπνωτιστικὰ φαινόμενα ὑφίστανται αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ καὶ οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ πνευματισμοῦ ἢ μετὰ τῆς ὑπνομαντείας. Ἀποδεικνύουσι προσέτι ὅτι πολλὰ, θεωρηθέντα ὡς μαγνητισμὸς ἢ πνευματισμὸς ἢ

ὑπνομαντεία, ἦσαν ἄγυρτια καὶ ἀπάτη. Ἀλλ' ὅμως ὅσημέραι κραταιότερα γίνεται ἡ πεποίθησίς μου ὅτι πολλὰ ἐντελῶς μυστηριώδη πράγματα ὑπολείπονται, τὰ ὅποια εἶναι τῶρα πλέον καιρὸς νὰ ἐξετασθῶσιν ἐπὶ τέλους μετὰ σπουδαιότητος καὶ ἀνευ προκαταλήψεως ἢ μεροληψίας.

Ὁ ἀρχαιότατος ἐχθρὸς τῆς ψυχιατρικῆς μεθόδου, ἦτοι ἡ περιφρόνησις τοῦ μυστηριώδους, ἀφανίζεται διὰ τῆς ὁρθῆς ἐξηγήσεως τοῦ πράγματος.

Αἱ ἀρχαὶ τοῦ Hack Tuke, τοῦ Liébault καὶ τοῦ Bernheim εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὸ λογικόν, εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονικά. Ὅσοι δὲ ἐξ ἀποστροφῆς πρὸς τὸ μυστηριώδες ἐναντιοῦνται πρὸς τὰς ἀρχὰς ταύτας ἀποδεικνύουσι τοιοῦτοτρόπως ὅτι ἐντελῶς ἀγνοοῦσι τὸ πρᾶγμα.

Ἀλλ' ὑπάρχει καὶ σπουδαιότερόν τι ζήτημα, ἀφορῶν εἰς τὴν ὑπνωσίν. Πλείστοι ἐπιστήμονες σήμερον ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ ὑπνωσις εἶναι νοσηρὰ κατάστασις, τεχνητὴ τις νευροπάθεια, ἣτις δύναται μόνον εἰς τινὰς πολὺ νευρικοὺς ἀνθρώπους νὰ προκληθῇ, καὶ ὅτι τὸ ὑπνωτίζειν καθίσταται προϊόντος τοῦ χρόνου λίαν βλαβερὸν, οὐδέποτε δὲ κέκτηται ἱαματικὴν δύναμιν. Ἄλλοι δὲ τοῦναντίον ἐπιμένουσι λέγοντες ὅτι ἡ ὑπνωσις εἶνε τοσοῦτον ἀνεπιβλαβὴς ὅσον ὁ συνήθης ὕπνος, ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἀνθρώπων — 95 τοῖς ἑκατὸν — εἶναι δεκτικοὶ ὑπνωτίσεως, καὶ ὅτι ἡ ὑπνωσις δύναται νὰ ἦναι σπουδαιότατον θεραπευτικὸν μέσον.

Εἰς πολλοὺς ἴσως ἐφάνη ἤδη παράδοξον ὅτι δὲν ἀνέφερα ἀκόμη μέχρι τοῦδε τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἱατροῦ τῆς Γαλλίας, ὅστις ὑπὸ πολλῶν θεωρεῖται ὡς ὁ ἰδρυτὴς τῆς ἐπιστήμης τοῦ ὑπνωτισμοῦ. Ὁ Charcot ἦτο ὁ πρῶτος εὐρωπαϊκῆς φήμης ἀπολαύων σοφός, ὅστις ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς ἐρεῦνας τοῦ Braid. Ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἐστερεωμένη φήμη του δὲν ἐφοβεῖτο τὰς ὑπαρχούσας προλήψεις, καὶ ὑπὸ τὴν σημαίαν του ἡ ἐπίσημος ἐπιστήμη ἐγένετο προσιτὴ εἰς τὸν ὑπνωτισμόν. Ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα αἱ ἐρευναὶ τοῦ Charcot, καίπερ ἐμβριδῶς καὶ μεγαλοφυῶς γινόμεναι, ἐβλάψαν μᾶλλον ἢ ὠφέλησαν τὴν ψυχιατρικὴν μέθοδον.

Τὸ πρᾶγμα ἔχει ὡς ἐξῆς: ὁ Charcot ἐξετέλεσε πειράματα πρὸ πάντων ἐπὶ νευροπαθῶν γυναικῶν. Φυσικῶ τῷ λόγῳ εὔρε μεταξὺ αὐτῶν τὰ μᾶλλον εὐαίσθητα ὑποκείμενα. Ἐκαμε τὰ πρῶτά του πειράματα, οὐχὶ ὡς ὁ Braid ἐπὶ ὑγιῶν, ἐν κανονικῇ καταστάσει διατελούντων ἀνθρώπων ἀλλὰ ἐπὶ τῶν grands-hystériques, ὧν ἀφθονεῖ ἡ Salpêtrière.

Ἐνταῦθα ἐβλεπε τὰ παραδοξότατα πράγματα. Εἰς τοὺς τοιοῦτους ἀσθενεῖς προεκάλεε διὰ τοῦ ὑπνωτισμοῦ καταστάσεις μὲ ξένας καὶ ἀσυνήθεις ψυχολογικὰς καὶ φυσιολογικὰς ιδιότητας.

Ἀνεκάλυψε παντοειδῆς τρόπους ὅπως μεταβάλλῃ τὴν ὑπνωσίν, ὡς λ. χ. τὴν τριβὴν τῶν ὀφθαλμῶν, τὴν πίεσιν τοῦ ὀπισθοκρανίου, τὴν ἐμφύσησιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν αἰφνιδίαν ἀνοιξίν τῶν κεκλεισμένων βλεφάρων. Διακρίνει τρεῖς καταστάσεις, τὴν ληθαργικὴν, τὴν καταληπτικὴν καὶ τὴν ὑπνοβατικὴν, ὧν ἑκάστη δι' ὀρισμένου τεχνάσματος δύναται νὰ προκληθῇ ἢ νὰ διακοπῇ. Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀξιοπερίεργα παρέτρησε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ ἀντήγαγε τὰς παρατηρήσεις του εἰς ἓν σύστημα, τὸ ὅποιον παρέστησεν

εις τὴν ἐπίσημον ἐπιστήμην ὡς τὸν κλασικὸν τύπον τῆς ὑπνώσεως.

Αὕτη ἡ ὑπὸ τοῦ Charcot παρασταθεῖσα εἰκὼν τῆς ὑπνώσεως, — ἦν δύναμαι ἡσύχως νὰ ὀνομάσω ἀπατηλὴν εἰκόνα — ἐγένετο δεκτὴ εἰς ὅλον τὸν πεπαιδευμένον κόσμον. Καὶ πᾶς τις, θέλων εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἐξετάσῃ τὴν ὑπνωσιν, ἐζήτηε ὅλα ἐκεῖνα τὰ παράδοξα πράγματα, τὰ ὁποῖα ὁ Charcot εἶχε περιγράψῃ, μὴ εὐρίσκων δὲ αὐτά, δὲν παρεδέχετο καὶ ὑπνωσιν. Πάντοτε ἐνέμειναν εἰς τὸ νὰ ζητῶσι μεταξὺ ὑστερικῶν γυναικῶν τὰ καταλληλότερα ὑποκείμενα. Νευροπάθειαν καὶ ὑπνωσιν ἐθεώρουν ὡς συγγενῆ πράγματα.

Βραδύτερον ἀρκοῦντως ἀπεδείχθη — καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἐδιδάχθην ἐκ τῆς βραχείας μου πείρας — ὅτι τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτως. Νευρασθενεῖς καὶ ὑστερικοὶ δὲν ὑπνωτίζονται καθόλου μὲ περισσώτεραν εὐκολίαν ἢ ὑγιεῖς. Τοῦναντίον. Ἡ ὑπνωσις ἐπιτυγχάνει ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον ἐπὶ ἐντελῶς ὑγιῶν ἀνθρώπων μὲ ἥσυχον καὶ ἐν καλῇ ἰσορροπίᾳ εὐρισκόμενον νευρικὸν βίον, παραδείγματος χάριν ἐπὶ γεωργῶν καὶ ναυτῶν. Νευρασθενεῖς γυναῖκες πολλάκις μετὰ μεγάλης δυσκολίας ὑπνωτίζονται. Ἐπὶ δύο ἀσθενῶν παρατήρησα ὅτι ἡ

δεκτικότης τῆς ὑπνώσεως ἤρξανε καθ' ὅσον ἡλαττοῦτο τὸ νευρικὸν πάθος, καὶ ἀντιστρόφως. Ἀλλ' ἐνῷ οἱ νευρικοὶ καὶ ὑστερικοὶ δὲν ἔχουσι μεγάλην δεκτικότητα ὑπνωτίσεως, ἔχουσιν ὅμως μεγάλην εὐαισθησίαν πρὸς τὴν ὑπνωτιστικὴν ὑποβολήν. Τὰ νεῦρα αὐτῶν εἶνε τόσον εὐερέδιστα ὥστε καὶ ὁ ἐλάχιστος ψιθυρισμὸς εἰς τὸ οὖς των δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἐπ' αὐτῶν φοβερὰν ἐπίδρασιν.

Εἶνε εὐνόητον ὅτι ὁ Charcot καὶ ὁ Heidenhain, ὅστις μετ' ἐκείνων ἐξετέλεσε πειράματα ἐν Γερμανίᾳ, ἦλθον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ ὑπνωσις εἶνε ἐπιβλαβής· διότι ἐζήτουν τὰ γνωστὰ ὑστερικά φαινόμενα — καὶ προεκά- λουν αὐτὰ ἀκουσίως διὰ τῆς ὑποβολῆς, ὅπου ἄλλως οὐδέποτε θὰ ἐνεφανίζοντο. Βεβαίως δύναται τις διὰ τῆς ὑπνώσεως νὰ ἐμβάλῃ εἰς νόσον ὑγιῆ ἀνθρώπου, ὅπως καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὴν ὑγείαν εἰς τὸν νοσοῦντα. Τοῦτο ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τῆς ὑπνώσεως, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ὑποβολῆς. Ὅταν αὕτη γίνεται μετὰ προσοχῆς καὶ περισκέψεως ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ, ἡ ὑπνωσις σὺνδέποτε ἐπιφέρει βλαβερὰ ἀποτελέσματα, ὡς ἀπεδείχθη διὰ πλεί- στων πειραμάτων.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

Η ΔΟΥΛΕΙΑ ΕΝ ΤΗ ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ.

(Τέλος.)

ΤΟΙΟΥΤΟΣ ἀπελεύθερος, ἔχων σχεδὸν ἀπόλυτον ἐξουσίαν ἐν τῷ κράτει, ἦτο ὁ Νάρκισσος, ὁ εὐνοούμενος τοῦ αὐτοκράτορος Κλαυδίου. Ἐνῷ ὁ αὐτοκράτωρ — οἰκουρὸς λογιώτατος, στερούμενος πάσης πολιτικῆς εὐφυΐας — ἐχῶνετο εἰς τὰ βιβλία του, ἐφεύρισκε νέα γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καὶ μόνος αὐτὸς ἐξ ὅλων τῶν Ῥωμαίων ἦτο τυφλὸς πρὸς τὰς ἀκόλαστους παρεκτροπὰς τῆς ἀναισχύντου συζύγου του Μεσσαλίνας, ὁ Νάρκισσος διεξῆγε μὲ ἀσφαλὴ καὶ στιβαρὰν χεῖρα τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους, καὶ ἐπὶ τέλους ἦτο ὁ μόνος, ὅστις ἔλαβε τὸ θάρος καὶ τὴν ἀποφασιστικότη- τα, νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς ἀκόλαστου αὐτοκρατείας. Ἐπειδὴ πρὸς τὴν γερούσιαν πολ- λάκις ἐφέρετο ἀποτόμως, διὰ τοῦτο οἱ ὀλιγαρχικὰ φρο- νήματα ἔχοντες συγγραφεῖς μᾶς διηγοῦνται περὶ αὐτοῦ, ὅτι σκληρῶς ἐπίεσε τὴν Ῥώμην (ἐννοεῖται, τὴν ὑψηλὴν εὐγένειαν) καὶ ὅτι κατεχράσθη τῆς θέσεώς του, ὅπως πλουτισθῇ παρανόμως.

Καὶ ὁ Πάλλας, ὃς ἐπὶ Κλαυδίου διώκει τὰ οἰκονομικά, ἦτο κατ' ἀρχὰς δούλος. Ἡ σύγκλητος ἐπεσώρευε διὰ τοῦτον τὸν «γένναϊον καὶ ἐξοχον» πάσας τὰς ἐν ἀνθρώποις τιμητικὰς ἐκδηλώσεις, εἶπε καὶ ἔσαινε καθ' ὑπερβολὴν αὐτὸν καὶ μικροῦ ἐδέησε νὰ λατρεύσῃ τὸν κύριον ὑπουργὸν ὡς θεόν. Ἐνδομύχως ὅμως οἱ ἐπὶ εὐγένειᾳ ὑπερήφανοι «λατρευταὶ» ὀλόκληρον λεξιλόγιον πικροτάτων ὕβρεων διεξήρχοντο κατ' αὐτοῦ, θὰ ἔπραττον δὲ τοῦτο καὶ φανερώς, ἂν μὴ ὑπῆρχεν ἡ ἐπικατάρατος φρουρά, ἥτις ἐγίγνωσκε καλῶς τοῦτο, τοὺς ὑπεναντίους συγκλητικούς ἐν νυκτὶ καὶ ὀμίχλῃ νὰ συλλαμβάνῃ ἐπὶ τῶν κλινῶν.

Οἱ Ῥωμαῖοι δούλοι ἐπὶ τῶν χρόνων τῶν αὐτοκρα- τῶρων διηροῦντο εἰς τρεῖς τάξεις, δηλ. εἰς Ordinarios, Vulgares καὶ Mediastinos.

Οἱ Ordinarii ἦσαν δούλοι πρώτης τάξεως, προνο- μοῦχοι, πρὸς οὓς οἱ δεσπότες μετὰ τινος εὐλαβείας προσεφέροντο καὶ παρείχον πίστιν· οὗτοι διεξῆγον ἐν τῷ οἴκῳ τὴν ἐποπτείαν, οἷον διηύθυνον τὸ ταμεῖον κ.τ.τ. καὶ συχνὰ ὡς δῶρον ἐλάμβανον τὴν ἐλευθερίαν. Εἶχον δὲ τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνωσιν ἰδίους δούλους (vicarios) ὡς βοηθοῦς. Ὡς ἀνώτατος ταύτης τῆς ἐξεχούσης τά- ξεως μνημονευτέος ὁ διαχειριστὴς (procurator), ὃς ἐν τοῖς πλουσίοις οἴκοις ἦν πρόσωπον σημαῖνον, εἰς «quel- qu'un», ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι, πρὸς ὃν ὁ κύριος διὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ συμφέρον σχεδὸν φιλικῶς διέκειτο. Ἄλλοι δούλοι τῆς πρώτης τάξεως ἦσαν ὁ villicus, ὃς καὶ actor ἐκαλεῖτο, (ἐπιστάτης τῆς ἐξοχικῆς οἰκίας), ὁ atriensis (ἐπιτηρητὴς τοῦ atrii) καὶ ὁ dispensator (πληρωτὴς, τα- μίας). Ἐν μικροτέροις οἴκοις τὰ καθήκοντα τοῦ δια- χειριστοῦ συνεχωνεῦοντο πρὸς τὰ τοῦ atriensis καὶ dis- pensatoris, ὅπερ πρότερον ἦν γενικόν, πρὶν δηλ. ἡ διὰ τῶν δούλων πολυτέλεια τῆς ἀριστοκρατίας αὐξηθῇ το- σοῦτον, ὥστε οἰκογένειαι τινες νὰ διαιρῶσι τὸ ὑπηρε- τικὸν αὐτῶν εἰς τάγματα καὶ νὰ ἐπιστῶσιν ἰδιαιτέρους ὀνοματολόγους, ὧν ἔργον ἦτο τὸ ὄνομα ἐκάστου δού- λου νὰ διαμνημονεύωσι καὶ τῷ δεσπότῃ ν' ἀνακοινῶσι, ὅποτε ἦν χρεῖα.

Ὡσαύτως οἱ τροφοδόται, οἱ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν, οἷς ἦν ἐπιτετραμμένη ἡ ἐκμίσθωσις τῶν μεγάλων οἰκιῶν, καὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀντὶ τοῦ κυρίου τὴν ἐπαρχίαν περιώδεον καὶ οἱ καλλιτεχνικῶς ἢ ἐπιστημονικῶς μεμορφωμένοι δούλοι, δηλ. οἱ ἀρχιτέκτονες, ζωγράφοι, ἀνδριαντοποιοί, κηπουροί, βιβλιοθηκᾶριοι, γραμματεῖς, παιδαγωγοὶ ἱατροὶ κ. τ. τ. ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν ordinariorum.

Οἱ Vulgares ἀντιστοιχοῦσι πρὸς οὓς ἡμεῖς «κρεί- τονας ὑπηρετάς» καλοῦμεν· ἦσαν δὲ θυρωροί, λακαῖοι, ἀκόλουθοι (pedisequi, ἀκολουθοῦντες τὸν κύριον κατὰ